

Alec Smith humper på en belestet fot som han har brukt under prosaiske omstendigheter. I syv lange år var han med i krigen om Rhodesia—Zimbabwe uten å pådra seg den minste skade. Så man går i fare hvor man går.

Alec og hans kone har nettopp kjøpt en villa på «beste vestkant» i Salisbury — den ligger mindre enn fem minutter til fots fra den nye statsministeren, Robert Mugabe. Strøket heter Mount Pleasant, og ligger nord i byen.

De unge nygifte — som forentes i Frogner kirke i mai ifjor etterat Alec hadde fridd på telefon fra Rhodesia — er meget fornøyd med villakjøpet. Prisene på eiendomsmarkedet har i den senere tid svingt som en feberkurve, og de var heldige og fikk tilslaget da kurven var lengst nede. D.v.s., de har betalt en tredje- eller fjerdedel av hva de hadde måttet hvis villaen hadde ligget i Bærum.

Forøvrig gjelder det for Alec og hans Elisabeth som for de fleste eiendomskjøpere idag uansett hvor i verden de bor: Banken eier det meste...

Men vil de da dette — bo-sette seg i et land som man må gå ut fra langsomt vil dreie mot kommunisme og

ensretting, hvis man skal tro hva den nåværende statsminister og hans folk har skrevet og sagt tidligere? Alec og Elisabeth nøler ikke et sekund: Vi blir!

Alec hevder også noen overraskende synspunkter på den helt nye situasjonen. Om Mugabe, som inntil for kort tid siden var den skinnbarlige satan for de hvite, sier han:

— Jeg tror Mugabe er en meget fornuftig og intelligent mann som kommer til å ta hensyn til virkeligheten omkring seg. Det har han også selv sagt han vil gjøre. Derfor tror jeg ikke han vil utvikle en type samfunn som i Angola, eller Mozambique, eller Kina eller Russland. Jeg tror han vil velge en politikk som vil passe til forholdene hos oss. Åpenbart vil dette bety at vi hvite ikke får beholde alle de privilegiene vi har hatt, men ingen kan lenger vente å få beholde privilegier bare fordi de har en spesiell farve på huden. At vi har hatt disse privilegiene betyr ikke at vi hadde rett til dem.

Når det gjelder Mugabe, bekrefter Alec at faren — den tidligere statsminister Ian Smith — ble meget imponert over Patriotisk Front-lederen, da de var sammen under forhandlingene som ledet til valget i februar.

Allerede i november i fjor var Ian Smith klar over at Mugabe kom til å vinne, og i et sensasjonelt, men lite påaktet intervju i Observer i desember spådde han faktisk valgskred for Mugabe!

— Et skifte i meninger og holdninger skjer vel som oftest langsomt, og er ikke så lett å påpeke og avgrense. Men iallfall, en del av forandringen har utvilsomt skjedd i disse dramatiske månedene rundt årsskiftet.

En annen ting er at Alec selv med god grunn kan hevde at han lærte kanskje den viktigste leksen mens han var ute som soldat:

— Vi kjempet jo side om side med de sorte. Hva mange i vesten kanskje ikke er klar over, er at krigen i praksis, fra dag til dag, ikke var mellom sort og hvit, men mellom «regjeringsstyrkene» og «terroristene» som var den offisielle betegnelsen på geriljaen.

I regjeringshæren var det jo mange sorte — ja vi hadde hele kompanier som var sorte. I begynnelsen, da vi kjempet side om side, var det utenkelig å være sammen med dem privat, men etterhvert som vi delte fare og død, ble det mer og mer vanskelig å se noen forskjell som rettferdiggjorde at det skulle være et skille mellom oss. Fiendekulene

25.03.025

Ian Smith's norske svigerdatter
og hans sønn, Alec:

VI BLIR I MUGABES ZIMBABWE

Ian Smiths sønn Alec og hans norskfødte kone Elisabeth utenfor deres villa i Salisbury. Paret venter familieførelse i disse dager.

20 MAI 1980

NA

skjelnet iallfall ikke mellom oss...

Men den eldre generasjon av hvite vil vel ikke høre på slik tale?

— Nei, de vil finne det vanskeligere å tilpasse seg det nye. Blant de unge er det langt større vilje til å integrere. Og dog begynner jo de eldre allerede nå å avfinne seg med situasjonen. Bare for noen måneder siden ville de ikke ha kunnet drømme om at Mugabe skulle bli statsminister.

— Hva annet kan de gjøre enn å godta det som har skjedd? Hva tror De flertallet ville ha gjort hvis de hadde kunnet selge og komme seg ut?

— Da ville nok mange ha dradd, spesielt av de eldre fordi de har vanskeligere med å tilpasse seg.

(Den fortvilte bestemmelsen, som forøvrig ble innført av Smith-regjeringen, sier at hver familie, eventuelt person, bare kan ta med seg ett tusen rhodesiske dollar, tilsvarende noe over 7000 kroner. I tillegg kommer at de fleste vil gjøre seg statsløse hvis de reiser, siden de naturligvis har vært rhodesiske statsborgere. Mange av dem — Smithfamilien f.eks. — er jo født der.)

— De unge har en ekstra grunn til å være glad det hele er over, sier Alec, det var de

som måtte slåss. Jeg tror vi alle nå er innstilt på å gjøre vårt beste til at freden skal funksjonere. Men det blir ikke så lett. Det blir nærmest som etter borgerkrigen i USA, det kommer til å ta tid.

For Alec, som er prest, vil mye av virksomheten bli lik den gamle. Behovet for hjelp er så mangfoldig, og ikke bare av åndelig art. Når det gjelder Zimbabwe og fremtiden føler han at det er et eksperiment så stort at det på en måte er av verdensformat. Han forklarer det slik:

— I forhold til all rikdom som vesten behersker her i verden, utgjør den i folketall bare ti prosent. På global basis står vi altså her, i prinsippet, overfor den samme slags urettferdighet som det nå er slutt med i Rhodesia.

Kan vi nå, med vårt miniatyrekspement i det nye Zimbabwe klare å fordele godene på en riktig og rettferdig måte? Hvis vi velger en kurs som Mozambique, blir det kaos. Hvis vi derimot kan klare fordelingen her på en slik måte at forholdene til de fattige bedres uten at de som skaper rikdommen blir kvält, så yder vi et bidrag som vil være verdifullt for hele verden. Heri ligger den store utfordringen, mener jeg...